

KRONIKA ODJELA

DIPLOMIRALI 1992/93.

- Tina GRANIĆ: Preobrazba prostorne strukture naselja Makarskoga primorja
7. 10. 1992.
- Hermenegildo GALL: Stanovništvo i naseljenost općine Zadar 14. 11. 1992.
- Ivo SINDIK: Regionalna struktura i perspektive regionalnog razvoja zapadnog Pelješa 11. 12. 1992.
- Sandra LOVRIC: Nove spoznaje o geografskoj karti i njenoj primjeni 22. 12. 1992.
- Anica ŠPILJAK: Plovidba i trgovina Savom i Kupom u 18. i 19. stoljeću 28. 12. 1992.
- Ana VLAHOV: Sustav općinskih centara Like 11. 2. 1993.
- Željka ŽUPANČIĆ: Historijsko geografski razvoj i regionalna struktura općine Opatija 24. 3. 1993.
- Dražan ŽIVIĆ: Etnička struktura stanovništva Istočne Hrvatske – evolucija, suvremena struktura, perspektive 31. 3. 1993.
- Ante MARKIĆ: Ljubuški 23. 4. 1993.
- Ani BERTOVIĆ: Transformacija otoka Brača pod utjecajem turizma i rekreacije s posebnim osvrtom na kuće ili stanove za odmor 30. 4. 1993.
- Saša PADUAN: Grad Hvar, suvremene promjene pod utjecajem turizma 30. 4. 1993.
- Mladen PAHERNIK: Geomorfologija krša Bijelih i Samarskih stijena 30. 4. 1993.
- Jože BAŠ: Međupopisna promjena stanovništva općine Jastrebarsko 1981.–1991. 19. 5. 1993.
- Marija KOVANDŽIĆ: Industrija u ekonomsko geografskoj strukturi općine Đakovo 24. 5. 1993.
- Alica HUDEK: Marija Bistrica – transformacija naselja pod utjecajem hodočasnništva 9. 6. 1993.
- Sandra MIKŠA: Historijsko geografski razvoj Vinodola 9. 6. 1993.
- Josip ŠABARIĆ: Historijsko geografski razvoj Tounjskog kraja 9. 6. 1993.
- Sanja RUMORA: Kozari Bok – primjer nekontroliranog razvoja stambenih naselja Zagreba 23. 6. 1993.
- Zlatko KOVAČ: Fizičko geografske osobine područja općine Našice 3. 7. 1993.
- Branko HRŠAK: Stanovništvo općine Krapina (demografska obilježja kraja) 8. 7. 1993.
- Ivanka-Katarina KRSNIK: Unutargradski razvoj stanovništva Zagreba 8. 7. 1993.
- Nedjeljka ŠABHAZOVIĆ-MILOJEVIĆ: Demografske karakteristike općine Gospić 8. 7. 1993.
- Mirjana JURAŠKOVIĆ: Značenje eksploatacije plina i nafte u gornjodravskoj potolini 12. 7. 1993.

Biljana MACAN: Općina Grude
12. 7. 1993.

Marina VIDUKA: Razvoj zdravstvenog
turizma crikveničko – vinodolskog po-
dručja 12. 7. 1993.

Nikola VOJNOVIĆ: Turizam grada Pule
12. 7. 1993.

Jelka WELDT: Upliv naravno geografskih
dejavnikova na razvoj društveno geo-
grafskih značilnosti Svečinskih gorica
13. 7. 1993.

Vesna JANKO: Povijesno i suvremeno
prometno značenje Karlovca 7. 9. 1993.

MAGISTRIRALI 1992/93.

Ksenija BAŠIĆ: Zagreb – socijalna topo-
grafija grada 2. 4. 1993.

Dražen PERICA: Egzogeomorfološke oso-
bine reljefa gorskog hrpta Južnog Vele-
bita 2. 6. 1993.

Anita FILIPČIĆ: Anomalije temperature
zraka u Hrvatskoj. Prilog klimatskoj re-
gionalizaciji Hrvatske 1. 7. 1993.

DOKTORIRALI 1992/93.

Damir MAGAŠ: Historijsko – geografske
osnove urbanog razvoja Nina i problem
njegove suvremene valorizacije
27. 11. 1992.

Mate MATAS: Splitska zagora – regio-
nalna struktura 2. 7. 1993.

SUDJELOVANJE NASTAVNIKA I SURADNIKA ODJELA NA STUDIJ- SKIM BORAVCIMA I ZNANSTVENIM SKUPOVIMA

(Prema pojedinačnim izvješćima)

Dr A. Bognar

– Internationale Drau Konferenz (Među-
narodni znanstveni skup o Dravi), Ka-
posvár (Mađarska), 19. – 22. 5. 1993.

Podnesak: »A Dráva völgy geomorfologi-
ai sajátosságai«

– International correlation meeting on
permafrost affected soils, Alaska, Uni-
ted States – Yukon, Northwest Terri-
tories, Canada, 18. – 30. 7. 1993.

Podnesak: »Traces of pleistocene peri-
glacial processes and their
recent presence in relief of
the Republic of Croatia«

– Third international geomorphology
conference, Hamilton, Ontario, Cana-
da, 23. – 28. 8. 1993.

Podnesak: »Pediments and pediplains of
mountain zone of the Outer
Dinarides«

Podnesak: (koautorstvo V. Klein) »Struc-
tural – geomorphological cha-
racteristics of the submarine
relief of the Adriatic sea«

– International symposium »Man on
karst«, Institut za raziskovanje krasa,
Postojna i SAZU, Ljubljana, Postojna,
23 – 25. 9. 1993.

Podnesak: »Antropogenic influences on
revival of pedimentation pro-
cesses in Outer Dinarides«

Dr I. Crkvenčić

– Studijski boravak u okviru međusveu-
čilišne suradnje na Sveučilištu Mün-
chen, Institut za ekonomsku geografiju,
21. – 28. 11. 1992.

Predavanje: »Merkmale der heutigen
Wirtschafts Kroatiens« (O-
bilježja suvremenog hrvat-
skog gospodarstva)

Dr D. Feletar

– Znanstveni skup o Cerniku, Hrvatsko
društvo folklorista, Cernik, 17. 10.
1992.

Podnesak: »Razvoj naseljenosti i promjene
u demografsko – gospodarskoj
strukturi župe Cernik«

- 9. Severnomoravské demografické kolokvium, Prirodoslovni fakultet Ostrava, Bruntal – Opole, 19. – 24. 10. 1992.

Podnesak: »Prostorni raspored Hrvata, Srba i Muslimana kao faktor krize u južnoslavenskom prostoru«

- Pozivno predavanje na Prirodoslovnom fakultetu u Ostravi: »Osnovne osobine suvremenih promjena u bivšoj Jugoslaviji«

- Znanstveni kolokvij »Josip Turković – život i djelo«, Hrvatsko društvo folklorista i Matica hrvatska, Virje, 5. 12. 1992.

Podnesak: »Turković i Podravina«

- Okrugli stol »Granice Hrvatske na starim zemljovidima od 12. do 20. stoljeća«, HAZU, Matica hrvatska, Zagreb, 23. 12. 1992.

Podnesak: »Granice Hrvatske prema Mađarskoj na starim zemljovidima«

- Znanstveni simpozij »O Zrinskima«, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, Nagykanizsa, 28. – 30. 4. 1993.

Podnesak: »Zrinski i Legrad«

- Međunarodni geografski skup »Hrvatska – nova europska država«, Zavod za geografiju i prostorno uređenje, HLZ »Miroslav Krleža«, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb – Čakovec, 22. – 25. 9. 1993.

Podnesak: (koautorstvo Z. Stiperski) »Prestrukturiranje industrije Hrvatske u novim uvjetima«

M. Ilić

- Međunarodni znanstveni skup »Prometni sustav, ekonomsko – socijalni razvoj i organizacija prostora« (»Transport system, economic and social development and spatial organization«),

Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Riječna luka u Zagrebu«

Dr A. Malić

- Međunarodno znanstveno savjetovanje prometnih inženjera Hrvatske »Prometno povezivanje Podunavlje – Jadran«, Zagreb – Opatija, 20. – 24. 4. 1993.

Podnesak: (koautorstvo D. Topolnik) »Geoprometne značajke glavnih prometnih koridora Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na veze Podunavlje – Jadran«

- Međunarodni geografski skup »Hrvatska – nova europska država«, Zavod za geografiju i prostorno uređenje, HLZ »Miroslav Krleža«, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb – Čakovec, 22. – 25. 9. 1993.

Podnesak: (koautorstvo D. Topolnik) »Croatia and European transport system«

Mr D. Mihljević

- International symposium »Man on karst«, Inštitut za raziskovanje krasa, Postojna i SAZU, Ljubljana, Postojna, 23 – 25. 9. 1993.

Podnesak: »Directions of groundwater flow and possibilities of their contamination in one part of Dobra and Kupa river basin«

Podnesak: »Some karst features of tectonic origin as an indicator of recent tectonic activity on the central and northeast part of Istrian peninsula«

Dr P. Novosel-Žić

- Znanstveni skup povodom 150. obljetnice škole u Dobrinju, Povijesno društvo

tvo otoka Krka, Dobrinj, 14. i 15. 10. 1992.

Podnesak: »Dobrinjsko područje«

– Znanstveni skup o hrvatskom književniku Antunu Bonifačiću, Matica Hrvatska, Punat, 18. – 22. 10. 1992.

Podnesak: »Demografski razvoj Punta u 20. stoljeću«

Mr D. Njegač

– Međunarodni znanstveni skup »Prometni sustav, ekonomsko – socijalni razvoj i organizacija prostora« (»Transport system, economic and social development and spatial organization«), Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Promet i razvoj agrarnih krajeva s primjerom Hrvatskog zagorja«

Mr D. Pejnović

Međunarodni znanstveni skup »Prometni sustav, ekonomsko – socijalni razvoj i organizacija prostora« (»Transport system, economic and social development and spatial organization«), Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Utjecaj prometnog sustava na socijalnogospodarski razvoj i organizaciju prostora Ličke regije«

Dr Z. Pepeonik

– Međunarodni simpozij »Condition of the foreign tourism development in Central and Eastern Europe«, Geografski Institut Univerziteta u Wrocławu, Miedzygorze (Poljska), 13. – 17. 10. 1992.

Podnesak: »Conditions for foreign tourism in Croatia«

– Međunarodni simpozij »Die Regionen Mitteleuropas und die Integration«,

Österreichische Geographische Gesellschaft, Wien, 22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Die Tendenzen der regionalen Entwicklung in Kroatien«

Dr J. Riđanović

– Studijski boravak na Geografskom Institutu Univerziteta u Würzburgu, 23. 11. – 3. 12. 1992.

Predavanje: »Primjena suvremenih metoda u nastavnom procesu iz hidrogeografije na diplomskom i postdiplomskom studiju«

Dr V. Rogić

– Znanstveni skup »Hrvatske županije«, Filozofski fakultet, Zagreb, 10. 10. 1992.

Podnesak: Problematika regionalizacije

Podnesak: Suvremena regionalizacija Hrvatske

– Međunarodni znanstveni skup »Ugarsko srednjovjekovlje«, Srednjovjekovna Akademija, Višegrad, Mađarska, 5.– 11. 7. 1993.

Podnesak: »Geografski osnovi ugarsko-hrvatske državne zajednice«

– Međunarodni geografski skup »Hrvatska – nova europska država«, Zavod za geografiju i prostorno uređenje, HLZ »Miroslav Krleža«, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb – Čakovec, 22. – 25. 9. 1993.

Podnesak: »Hrvatska – geopolitički retrospekt«

Dr M. Sić

– Međunarodni znanstveni skup »Prometni sustav, ekonomsko – socijalni razvoj i organizacija prostora« (»Transport system, economic and social development and spatial organization«),

Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb,
22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Osnovna pitanja razvoja i organizacije prometnog sustava Hrvatske«

– Međunarodno znanstveno – stručno savjetovanje »Strateški pravci razvoja prometa u prostoru Podunavlje – Jadran«, Fakultet prometnih znanosti, Hrvatsko društvo za sustave (CROSS), Klub inženjera i tehničara Hrvatskih željeznica i Zagrebački velesajam, Zagreb – Opatija, 24. – 27. 4. 1993.

Podnesak: »Značenje uključivanja Zagreba u europske mreže brzog prometa s posebnim osvrtom na prostor Podunavlje – Jadran«

– Okrugli stol o temi »Zagreb – važno prometno čvorište Europe«, HGK, Regionalna komora Zagreb, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 29. 6. 1993.

Podnesak: »Mogućnosti razvoja Zagreba kao prometnog središta europskog značenja«

Mr Z. Stiperski

– 9. Severnomoravské demografické kolokvium, Prirodoslovni fakultet Ostrava, Bruntal – Opole, 19. – 24. 10. 1992.

Podnesak: »Podunavski Nijemci u bivšoj Jugoslaviji – naseljavanje i egzodus«

– Međunarodni geografski skup »Hrvatska – nova europska država«, Zavod za geografiju i prostorno uređenje, HLZ »Miroslav Krleža«, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb – Čakovec, 22. – 25. 9. 1993.

Podnesak: (koautorstvo D. Feletar) »Prestrukturiranje industrije Hrvatske u novim uvjetima«

A. Toskić

– Međunarodni znanstveni skup »Prometni sustav, ekonomsko – socijalni razvoj i organizacija prostora« (»Transport system, economic and social development and spatial organization«), Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Telekomunikacijska mreža u prostornoj organizaciji Republike Hrvatske«

Dr M. Vresk

– Međunarodni znanstveni skup »Prometni sustav, ekonomsko – socijalni razvoj i organizacija prostora« (»Transport system, economic and social development and spatial organization«), Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 22. – 23. 10. 1992.

Podnesak: »Prometna mreža i osovine urbanizacije Središnje Hrvatske«

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP U ORGANIZACIJI HRVATSKOG GEOGRAFSKOG DRUŠTVA

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP »PROMETNI SUSTAV, EKONOMSKO-SOCIJALNI RAZVOJ I ORGANIZACIJA PROSTORA (INTERNATIONAL SYMPOSIUM »TRANSPORT SYSTEM, ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT AND SPATIAL ORGANIZATION«)

Zagreb, 22. – 23. 10. 1992.

Dvodnevni skup u Zagrebu u organizaciji HGD okupio je znanstvenike iz Hrvatske, Slovenije i Austrije koji su održali 21 predavanje (podnesci). Na skupu je bilo nazočno oko stotinu sudionika, najvećim dijelom iz Zagreba.

Vrlo raznolike teme, koje su pokrivala različite aspekte prometno-geografske problematike, podijeljene su u nekoliko tematskih skupina. U tematskom sklopu »Problematika prometnoga sustava« razmotrena su neka teorijska i načelna pitanja o razvoju prometnoga sustava i prometnoj politici. Drugi tematski sklop »Problematika prometnih mreža« obuhvatila je niz izlaganja o problematici pojedinih vrsta prometa, razvoju prometnih mreža i čvorišta te njihovom utjecaju na razvoj pojedinih regija. Nekoliko izlaganja s konkretnim primjerima činilo je treći sklop pod naslovom »Prometni sustav i organizacija prostora«. Posljednji tematski sklop »Prometni sustav i ekonomsko – socijalni razvoj« bio je posvećen problematici utjecaja prometa na demografska kretanja, razvoj naseljenosti i razvoj gospodarskih djelatnosti. Na kraju svakoga tematskoga sklopa uslijedila je rasprava koja je privukla brojne sudionike.

U sklopu skupa organizirana je kratka stručna ekskurzija. U Robnom terminalu Jankomir sudionici skupa upoznati su s dosadašnjim radom, strukturom i daljnjim planovima razvoja ovog prometno značajnog poduzeća. Posjećen je i jedan od kontejnerskih terminala Hrvatskih željeznica u Vrapču. Time su sudionici upoznali najvažnije oblike integralnoga prometa u Zagrebu koji grad, a i Hrvatsku, vezuju s Europom.

Objavljena je knjižica »Program i sažeci referata«, a svi podnesci sa skupa tiskani su u tematskom izdanju Geografskog glasnika HGD-a u Zagrebu.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP U ORGANIZACIJI ZAVODA ZA GEOGRAFIJU I PROSTORNO UREĐENJE; SUORGANIZATORI: HRVATSKI LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD »MIROSLAV KR-

LEŽA« I SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP »HRVATSKA – NOVA EUROPSKA DRŽAVA« (INTERNATIONAL SYMPOSIUM »CROATIA – A NEW EUROPEAN STATE«) uz 110. obječnicu katedre za geografiju na zagrebačkom sveučilištu

Zagreb – Čakovec, 22. – 25. 9. 1993.

Međunarodni znanstveni skup posvećen problemima Hrvatske kao nove europske države okupio je znanstvenike iz Austrije, Češke, Francuske, Mađarske, Njemačke, Slovenije i Velike Britanije te, naravno, Hrvatske. Održano je 17 predavanja, uglavnom uglednih inozemnih gostiju. Time je ispunjena namjera organizatora da se poglavito čuju izlaganja inozemnih sudionika, nakon kojih su se redovito vodile zanimljive rasprave.

Na prvi radni dan skupa, na otvorenju 23. 9. 1993. u dvorani Leksikografskoga zavoda, pozdravnu riječ održao je dopredsjednik Sabora dr Žarko Domjan. Nakon toga u ime Leksikografskoga zavoda skup je pozdravio ravnatelj akademik Dalibor Brozović, a u ime Geografskoga odjela PMF-a pročelnik dr Zlatko Pepeonik.

Znanstveni skup održan je po tematskim cjelinama. Prvi tematski sklop bio je posvećen geopolitičkom položaju Republike Hrvatske. Raspravljalo se o položaju Hrvatske kroz povijest, te posebice o današnjoj i budućoj Hrvatskoj u novim okolnostima. Nakon kratkoga posjeta i ručka u tvornici Badel u Zagrebu, gdje je na pitanja sudionika odgovarao direktor, rad je nastavljen.

Drugi tematski sklop bio je posvećen unutrašnjim problemima nove Hrvatske države. Govorilo se o demografskoj strukturi, narodnosnom sastavu, kriznim područjima i agresiji na Hrvatsku.

Treća tematska cjelina bila je posebno posvećena gospodarstvenim problemima Hrvatske, naročito pitanjima prestrukturiranja gospodarstva općenito i pojedinih grana u novim uvjetima tržišne privrede. Dio rasprave posvećen je posebno značajnim pitanjima prometne infrastrukture.

Drugi radni dan održan je u Čakovcu. Tamo je pozdravnu riječ održao dožupan međimurski gospodin Radošević. Prijepodne su održana izlaganja i rasprava u sklopu četvrte tematske cjeline pod naslovom: Hrvatska i odnosi sa susjedima. Rad se vodio u prostorijama MTC-a gdje je skup pozdravio generalni direktor mr. Hudiček, koji se rado odazvao na sudjelovanje u diskusiji. Poslijepodne je izveden stručni terenski izlazak u područje Gronjeg Međimurja (pogranično područje prema Mađarskoj i Sloveniji) sa zaustavljanjima u Podturenu, Murskom Središću i Štrigovi.

U subotu, 25. 9. 1993. sudionici su slobodno organizirali aktivnosti u dogovoru s domaćinima skupa.

TERENSKA NASTAVA

I. godina

Terenska nastava studenata I. godine studija geografije (42 studenta), geografije – povijesti i povijesti – geografije (52 studenta) i geografije – geologije (24 studenta) izvedena je u zagrebačkoj okolini od 25. 5. do 12. 6. 1993. godine.

U nastavi je sudjelovalo ukupno 118 studenata pod vodstvom: mr Dane Pejnovića, Anite Filipčić i Aleksandra Toškića.

Osnovna je zadaća bila upoznavanje studenata s načinom geografskoga rada

na terenu. Studenti su upućivani na snalaženje u prostoru i na izdvajanje pojedinih geografskih objekata, te na problemsko pristupanje krajoliku u kojem se razotkrivaju uzročno – posljedične veze između geografskih elemenata i faktora. U nastavi je došao do izražaja i rad s geografskim kartama različitoga mjera. Nastava je izvedena u nekoliko navrata po slijedećem nacrtu:

- 25. 5. sa studentima geografije na pri-savskom dijelu zagrebačke regije (Za-prešić – Jarun – Bundek),
- 26. 5. prilagođeni program ponavljen je za smjerove geografije – povijesti i povijesti – geografije i 27. 5. za smjer geografije – geologije.
- 28. 5. (smjer geografija), 29. 5. (geografija – povijest i povijest – geografija) i 2. 6. (geografija – geologija) izvedena je terenska nastava u prigorskom dijelu zagrebačke regije na potezu Mihaljevac – Šestine – Medvedgrad – Kraljičin Zdenac – Šestine).

Naposlijetku je izvedena terenska nastava u Marijagoričkom pobrđu, za smjerove geografija – povijest i povijest – geografija 11. 6. 1993., te za smjerove geografija i geografija – geologija 12. 6. 1993. godine.

II. godina

Terenska nastava za studente II. studijske godine održana je zajednički za sve kolegije u jednom terminu. Terenski praktikumi iz kolegija *agrarne geografije*, *demogeografije*, *geomorfologije* i *hidrogeografije* objedinjeni su i održani za smjerove geografija, geografija – povijest, povijest – geografija i geografija – geologija u prostoru vanjskih kvarnerskih otoka (Cres, Lošinj, Susak) u razdoblju od 24. do 30. 5. 1993. godine.

U nastavi je sudjelovalo 113 studenata pod vodstvom dr Andrije Bognara,

dr Mladena Friganovića, dr Adolfa Malića, dr Josipa Riđanovića, redovnih profesora te mr Ksenije Bašić, Sanje Faivre, Danijela Orešića, Ivice Rendulića i Maje Saletto, kao suradnika u izvođenju terenske nastave.

Izvođenje terenske nastave započeto je polaskom iz Zagreba 24. 5. 1993. Studenti su imali prilike slušati izlaganja u vezi s geografskim sadržajem kojeg su uočavali uzduž puta. Drugoga dana, 25. 5., u hotelu »Punta« u Velom Lošinjju održana su uvodna izlaganja profesora u okviru kojih su se studenti upoznavali s područjem u kojemu će se održavati terenski rad. Poslijepodnevni rad nastavljen je obilaskom Velog i Malog Lošinja.

Dana 26. 5. grupa je zajednički obišla otok Susak. Dr Bognar je ukazao na geomorfološke posebnosti i značaj otoka Suska u tumačenju evolucije reljefa. Posebna je pozornost posvećena velikim otvorenim profilima prapornih naslaga. Dr Friganović je u naselju Susak održao izlaganje o korjenima naseljenosti i suvremenoj promjeni broja i sastava stanovništva, odnosno na odraz depopulacije u krajoliku i životu uopće. Dr Riđanović je upozorio na probleme opskrbe vodom na otoku Susku. Dr Malić je studentima izložio razvoj poljoprivrede, napose vinogradarstva na otoku, te upozorio na nove plantažne nasade vinove loze uz strana ulaganja. Na povratku su studenti imali priliku s broda vidjeti otok Unije i Vele i Male Srakane.

Dana 27. 5. 1993. ing. Hofman, donaćelnik općine Lošinj održao je predavanje o novom teritorijalnom ustrojstvu i razvojnim procesima općine Lošinj, nakon čega su se studenti uključili u raspravu po tom pitanju. Poslijepodne studenti su pod vodstvom dr Bognara i dr Friganovića obišli širi prostor Malog Lošinja te se upoznali s procesima preobražaja krajolika pod prvenstvenim utje-

cajem turističkoga razvoja. Navečer je dr Riđanović održao predavanje s dijapozitivima o Vranskom jezeru na otoku Cresu.

Slijedećega dana (28. 5.) su studenti predvođeni dr Riđanovićem uz nazočnost ing. Lina Sinčića, generalnog direktora »Vodovoda« i donaćelnika općine Cres posjetili Vransko jezero na otoku Cresu. Tom prilikom upoznati su s jedinstvenom pojavom jezera u kršu otoka te iskorištavanjem jezera za opskrbu stanovništva Cresa i Lošinja vodom. O geomorfološkom aspektu i ekološkoj problematici izlaganje je držao dr Bognar. U nastavku grupa je posjetila grad Cres, gdje je dr Friganović izložio problematiku depopulacije na otoku Cresu i naglasio povjesne uzroke seljenja središta naseljenosti na otocima Cresu i Lošinjju. Na povratku grupa se zadržala u Osoru, starom središtu na prokopu između dva otoka. Uz trasu puta dr Bognar je ukazivao na tektonske karakteristike otoka Cresa i Lošinja.

Dana 29. 5. terenska nastava se odvijala u dva dijela. Dr Bognar je s prvom skupinom studenata obavio geomorfološko kartiranje južnih obala otoka Lošinja ukazujući studentima specifičnosti terenskoga rada u geomorfologiji. Studenti su imali prilike vidjeti tipične krške oblike i provjeriti znanje stečeno na predavanjima. Druga studenska skupina predvođena dr Friganovićem, dr Mličem i dr Riđanovićem, uz sudjelovanje Don Antuna Turčića, župnika iz Orleca, imala je terensku ekskurziju po manjim naseljima otoka Cresa, na potezu unutrašnjost otoka – obala. Stanke s izlaganjima bile su u naseljima Orlec, Valun i Lubenice. Studenti su imali priliku upoznati razlike u krajoliku kao posljedice različitog demografskog razvoja (pustoš Lubenica, obnovljenost Orleca u unutrašnjosti, te razvoj Valuna pod utjecaj-

jem turizma). Poslijepodne je upriličen sažetak terenske nastave s raspravom u kojoj je naglašena razlika između kabinetske i terenske nastave.

Dana 30. 5. uslijedio je povratak u Zagreb. Uz put se grupa zaustavila u naselju Martinšćica, gdje su dr Riđanović i dr Malić studente povelili do mareografa, postavljenog u luci, i do suvremenog autokampa »Slatina«. Veću stanku studenti su imali u naselju Malinska na otoku Krku. U Zagreb je skupina dospjela u 20 sati.

III. godina

Prvi dio terenske nastave studenata treće godine geografije i geografije – povijesti te povijesti – geografije iz kolegija *prometna geografija* i *urbana geografija* održan je u području Rijeke i riječke regije u razdoblju od 25. do 28. 5. 1993. godine.

Sudjelovao je 81 student pod vodstvom dr Miroslava Sića, dr Tomislava Šegote i dr Milana Vreska, redovnih profesora te asistentata pripravnika mr Dražena Njegača, Anite Filipčić i Milana Ilića.

Cilj terenske nastave bio je upoznavanje problematike Rijeke i riječke regije s posebnim osvrtom na riječku luku i njeno prometno i gospodarsko značenje, na utjecaj Rijeke kao gradskog središta i na prostorno i funkcionalno širenje Rijeke. Povezano s kolegijem Južna Europa studenti su upoznati s općim geografskim značajkama sredozemnih krajeva.

Terenski rad započeo je 25. 5. na putu Zagreb – Karlovac – Delnice – Rijeka. Duž puta istaknute su osnovne značajke glavnih regionalnih cjelina. Težišni dio programa izveden je na prijelazu goranskog u primorski prostor (G. Jelenje). Posebno se raspravljalo o dosadašnjim prometnim vezama ovim pravcem, kao i o novim prometnicama u izgradnji ili planu. Dana 26. 5. upoznat je izuzetno

popovoljan geografski položaj Rijeke, ali i nepovoljni topografski uvjeti izgradnje grada, industrije i luke. Obiđene su Brajdica i Delta i ukazano je na tendenciju specijalizacije luke. Nastavnici i studenti raspravljali su o urbanoj strukturi i javnom gradskom prometu. Prikazane su reljefne i klimatske značajke kraja (Učka i opatijsko primorje). Studenti su upoznati s turističkim vrednovanjem i mogućnostima regije.

Treći dan (27. 5.) posjećeni su otoci Cres i Lošinj. Upoznata je uloga trajektnih veza u organizaciji prostora te uopće značajke cresko-lošinjske otočne skupine. Posebna pozornost posvećena je Vranskom jezeru, historijsko – geografskom značenju Osora a u Malom Lošinjku ukazano je na važnost njegova pomorstva u prošlosti, a turizma danas.

Posljednjega dana (28. 5.) terenska nastava izvedena je na otoku Krku. Studenti su upoznali lučke i industrijske funkcije Omišlja, poljoprivredu i agrarni krajolik Krka (dobrinjski i vrbnički kraj). Objašnjene su etape prometnog povezivanja otoka s kopnom te njegovo turističko značenje. Prilikom posjeta marini Punat (najveća marina u Hrvatskoj) studenti su imali priliku slušati o razvoju nautičkog turizma u Hrvatskoj od domaćina te vidjeti preobraženo naselje pod utjecajem snažnog turističkog razvoja.

Nastava je izvedena autobusima, što je omogućilo veću pokretljivost i upoznavanje šireg prostora. U autobusima su često izvedena manja predavanja i vođene rasprave sa studentima.

Drugi dio terenske nastave treće godine iz kolegija *industrijska geografija* održan je na području Maribora te Ivanca i Lepoglave za studente studija geografije, geografije – povijesti i povijesti – geografije u dva dana, 31. 5. i 1. 6. 1993. godine.

U nastavi je sudjelovao 81 student pod vodstvom dr Dragutina Feletara, redovnog profesora i mr Zorana Stiperskog, asistenta – pripravnika, a drugog su dana bili gosti – profesori dr Ivan Crkvenčić i dr Adolf Malić.

Terenska nastava unaprijed je pripremljena sa studentima u okviru vježbi iz industrijske geografije, a angažirani su stručnjaci u mjestima koja su posjećivana, pa je terenska nastava izvođena bez poteškoća.

Prvoga dana (31. 5.) studenti su u autobusima upoznati s osnovnim značajkama krajeva na putu do Maribora. Posebno je istaknut razvoj industrije u urbanim naseljima kroz koja se prolazilo. U Mariboru studenti su bili gosti Pedagoškog fakulteta gdje im je mr Lučka Lorber održala predavanje o industriji Maribora i njezinom utjecaju na preobrazbu grada i okolice te o nagomilanim problemima prestrukturiranja klasične mariborske industrije. Poslije predavanja vođena je rasprava u kojoj su sudjelovali i nastavnici domaćini. Nakon toga posjećena je tvornica TAM, jedna od vodećih u industriji Maribora. Tamo su studenti od domaćih stručnjaka (prof. Daniel Sajko) izravno upoznali probleme prilikom prestrukturiranja tako velikog poduzeća (pretvorba vlasništva, smanjenje broja zaposlenih...). Studenti su razgledali sve pogone, posebno tvornicu motora. Poslijepodnevni rad nastavljen je u gradskoj jezgri Maribora. O problemima grada studentima je govorila mr L. Lorber. Na kraju obilaska posjećen je vinarski podrum VINAG-a, gdje je mr Zdenka Pašić govorila o tradiciji vinarstva.

Drugi dan (1. 6.) su, u vožnji prema Ivancu, dr Crkvenčić, dr Malić i mr Stiperski govorili o preobrazbi agrarnog pejzaža Hrvatskoga zagorja. U Ivancu, u vijećnici općine, o gradu i ovom dijelu

Zagorja govorio je ivanečki načelnik Adam Pintarić. Studenti su imali priliku čuti o razvoju poljoprivrede i industrije, od vremena ugljenokopa do danas.

Studenti su posjetili tvornicu »Jedinstvo« koja je primjer izrastanja iz rudarske tradicije. Razvojne tokove ove industrije od ugljenarstva do danas prikazali su inž. Zdunić i inž. Koščak. Razgledani su pogoni za preradu kamena i proizvodnju papirne ambalaže. Studenti su posjetili i lokalitet starog ugljenokopa u Brodarevcu, gdje su također upoznali mjesnu industriju.

U Lepoglavi, gdje je nastavljena terenska nastava, pregled industrijskog razvoja dao je dr Feletar, a zatim su studenti posjetili pavlinski samostan uz vodstvo župnika vlč. Repića koji je govorio o ulozi Pavlina u Hrvatskoj.

IV. godina

Terenska nastava za studente četvrte godine studija smjera geografija i geografija – povijest te povijest – geografija iz kolegija *regionalna geografija Hrvatske i turistička geografija* izvedena je od 21. do 26. 5. 1993. u makarskom primorju. U terenskoj nastavi je sudjelovao je 61 student pod vodstvom dr Zlatka Pepeonika, redovnog profesora te mr Darka Mihljevića i Aleksandra Toskića, asistenata pripravnika.

Prvi dan (21. 5.) studenti su putovali od Zagreba, preko Rijeke, brodom do Splita. Ponovljene su osnovne značajke Rijeke i Kvarnera.

Studenti su 22. 5. autobusima krenuli iz Splita prema Makarskoj, a duž toga puta upoznati su s geografskim značajkama krajeva kroz koje su prolazili. Studenti su raspravljali o pojasnoj naseljenosti, od obale u unutrašnjost, o uzrocima i posljedicama promjene težih

šta naseljenosti te gospodarstvu na obali i u unutrašnjosti, u prošlosti i danas. Uspoređena su po važnosti turistička mjesta makarskoga primorja i pokazane njihove glavne osobine. Poslijepodne, nakon smještaja u Makarskoj, brodom je posjećeno naselje Sumartin na Braču, odakle se pruža dobar pogled na makarsko priobalje.

Trećega dana (27. 5.) autobusom je obišeno makarsko primorje jugoistočno od Makarske (Tučepi – Drašnice – Igrane – Živogošće – Drvenik – Gradac). Posjećen je krški fenomen – Baćinska jezera, a posebno je upoznata luka Ploče, njezin razvoj, značenje i današnji problemi. Nakon toga posjećena je delta Neretve, upoznate njezine prirodne osobine i promjene u poljoprivredi nakon melioracija prije desetak godina. Posjećeno je selo Vid – antička Naron, te današnja središta razvoja: Opuzen i Metković gdje je domaćin bio dr Martin Glamuzina. Poslijepodne put je produžen do Stona, preko Kleka i Neuma, a studenti su rado raspravljali o trenutnoj geopolitičkoj situaciji.

Četvrti dan (24. 5.) autobusom je obišen sjeverozapadni dio makarskog primorja i najvažnija turistička mjesta (Baška Voda i Donja Brela). Od velike

Vrulje (gdje je studentima ukazano na kanaliziranost bure na tom dijelu Jadrana) put je nastavljen u unutrašnjost, kroz Zagoru do Imotskog. Osim jedinstvenih krških pojava: Modrog i Crvenog jezera studenti su upoznati s Imotskim poljem i gradskim središtem Imotskim.

Problematika zapadne Hercegovine raspravljana je na putu preko Ljubuškog, Međugorja natrag za Makarsku. Studenti su imali prilike uočiti preobrazbu Međugorja pod utjecajem hodočasničkog turizma.

Peti dan (25. 5.) posjećen je Malakološki muzej u Makarskoj. Poslijepodne se krenulo prema Splitu, uz zadržavanje u Omišu (proboj Cetine, upoznavanje grada i njegove povijesti) i u Poljicama (bogata kulturna baština poljičkoga kraja). U Splitu je razgledana Dioklecijanova palača i posjećen park Marjan. Nakon toga brodom je nastavljen put prema Rijeci.

Zadnjeg dana (26. 5.) ujutro je u Rijeci studentima omogućen predah po iskrčavanju i samostalno razgledavanje grada ili odmor. Poslijepodne je nastavljen put za Zagreb.

Danijel OREŠIĆ